

HONFOGLALÁSKORI MAGYAR SÍR DUNAÚJVÁROSBAN

1968. január 24-én a Dunai Vasmű Igazgatósága jelentette a Dunaújvárosi Múzeumnak, hogy a Radiátorgyár bővítése során csontok kerültek elő. B. Vágó Eszter még aznap feltárta egy honfoglaláskori magyar leánygyermek lovassírnját.

A lelet fontosságára való tekintettel — az első hiteles honfoglaláskori sír volt nemcsak Dunaújváros, hanem a honfoglaló emlékekben közismerten szegény dunaújvárosi járás¹ területén is — Vágó Eszter elhatározta a sír környékének alapos átkutatását. A lovassír a Radiátorgyár nyugati homlokzata előtt egymástól 5 m távolságban állt, öt 4×7 m-es alapterületű, 5 m mély pilléralapozás közül a II. számú keleti sarkában került elő. A többi pilléralapozásban nem volt régészeti lelet.

A február 2-ig tartó ásátás egyrészt megvizsgálta a pilléralapozások közét, másrészt keleti irányban 3 m mély kutató árkok és szelvények sorával összekötötte a nyugati pillérsort a leletek tekintetében üres keleti pillér alapozási sorral. A sír környékét mintegy 24×24 m-es körzetben megbízhatóan megvizsgálta, további temetkezésre azonban nem akadt.² Megállapította, hogy a honfoglaláskori sír egy hajdanában eltömődött mély árok vagy szakadék szélén feküdt; jelen tudásunk és kutatási lehetőségeink³ szerint magányosan. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy távolabbi területen ne számolhatnánk honfoglaló magyarok temetőjével.

A január 24-én feltárt sír 280 cm mélységből került elő, az egész terület 1950. évi 130 cm-es feltöltését leszámítva, eredetileg mintegy 150 cm mély lehetett. Iránya pontosan Ny—K-i volt. A sírban 8—10 éves kislány rossz állapotú, mállott csontváza feküdt; kivételes gazdagságú, aranytárgyat is tartalmazó gyermektemetkezés. A sír

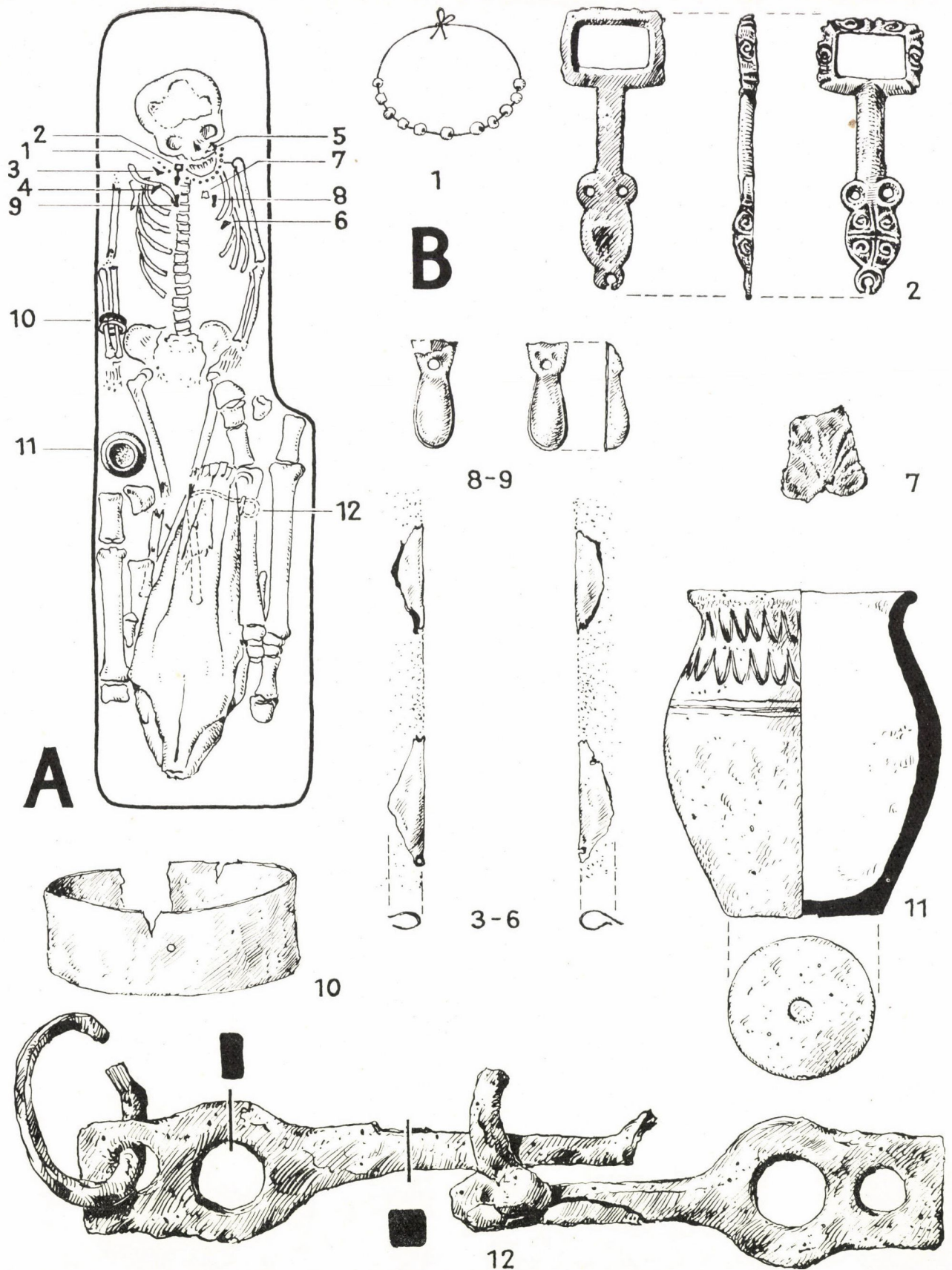
hossza 140 cm, szélessége 30 cm volt, a láb felőli végén — itt helyezték el a feltorolt ló bőrét, koponyáját és lábszárcsontjait — 38 cm szélesre bővült. A gyermekváz sírban mért hossza 95 cm (1. kép A.).

Mellékletek (a sír-rajz számsorrendjében): 1. *Nyaklánc*; 11 db 1,5—2 mm-es zöld *üveggyöngy* (1. kép B.1). 2. *Öntött bronz csüngődísz*; mindkét vége erősen kopott, négyszögletes tagja alul gömbölydedre csiszolódott, felerősítésre szolgáló fülecsei közül a legszélső kitörött. Előlapja hajdan gazdagon aranyozott volt, de ennek nyomai csak a díszítmények mélyedéseiben maradtak meg. Aranyozása egy árnyalattal világosabb színű, mint az alább ismertetendő tárgyak aránya. Hossza: 5 cm, szélessége: 1,9 cm (1. kép B.2; 3. kép). 3—6. *Aranyozott bronzlemezek*, kétrét hajtva. A legépebb példány két végén megmaradtak a felvarrásra szolgáló lyukak. Legnagyobb hossza: 2,3 cm (1. kép B.3—6). 7. *Aranylemez*, gyűrött töredék, alsó ívelt végén széle kissé visszahajtván. Felerősítési módjára semmi nem utal. Átm: 1,5 cm (1. kép B.7). 8—9. *Ezüst csüngőpár*; belül üres, préselt lemez, alsó lemezét nagyon gondosan forrasztották rá. A felerősítésre szolgáló lyukakat utólag, meglehetősen ügyetlenül ütötték beléjük. H: 1,9 cm (1. kép. B. 8—9). 10. *Kardíztű lemez*; rendkívül vékony bronzból. Előlapját hajdan meglehetősen vastag tűzarányozás borította, a 3—6. számú bronzlemezekkel megegyező aranyozás erősen sérült. A lemez közepére felvarrásra szolgáló lyukat ütöttek, párja a töredékes részen lehetett. Sz: 1,6 cm, teljes H (a töredékekkel együtt): 12 cm (1. kép B. 10). 11. *Cserépbögre*; kavicsos, szemcsés agyagból, kissé elsimított szürkésbarna felülettel, narancsszínű foltokkal. A korong forgásának nyomai

¹ Biztosan X. századi sírleletet csak Baracs, Kiszentmiklós—Nyíres területéről ismerünk a járásból (kengyel, 4 db nyílesűcs); még a múlt század végén jutott a Nemzeti Múzeumba [MNM Fegyvertár, 128, 1896., vö. A Közép-Duna-medence magyar honfoglaló és kora Árpád-kori sírleletei. Leletkataszter. RégTan II. (Bp. 1962) 57. szám]. A rabló-ásató Fehér Józseftől Dunapentele lelőhellyel vásárolt ruhanakészegélyt díszítő csüngőtöredék (MNM 40. 1903. — a darab elveszett) közelebbi származásáról nem tudunk. *Hampel József* jogosan sorolta a honfoglaláskor emlékei közé. [Újabb tanulmányok a honfoglalási kor emlékeiről. (Bp. 1907) 113. és rajz.]

² Az ásátás eredeti dokumentumai a feltárások helyszínrajzával a Dunaújvárosi Múzeumban vannak. Január 29-én *Vágó Eszter* meghívására megvizsgálta a helyszínt és a leleteket *Dienes István*, az ásátások befejező szakaszában az ő baráti tanácsait is figyelembe vette. Segítségét már csak azért is érdemes újlag megköszönni, mivel országos leletmentési szervünk, legnagyobb sajnálata mellett sem tudott semmiféle támogatást nyújtani (863—08—3/1968 A.), így az ásátás költségeit is *Vágó Eszternek* kellett előteremtenie.

³ A sír előkerülési helyén ma szerelőcsarnok áll, tehát további kutatásra nincs lehetőség.

1. kép. Dunaujváros. Honfoglaláskori leánygyermek sírja és mellékletei. 1–10 = 1 : 1; 11 = 1 : 2
 Fig. 1. Dunaujváros. La tombe d'une fillette de l'époque de la conquête hongroise et son mobilier funéraire. 1–10 = 1:1; 11 = 1:2
 Рис. 1. Дунайварош. Захоронение девочки эпохи завоевания родины и погребальный инвентарь. 1–10 = 1:1; 11 = 1:2

2. kép. Dunaújváros. A sír edénye. 2 : 3
 Рис. 2. Дунaуйварoш. Cocyд из пoгpeбeния. 2 : 3
 Fig. 2. Dunaújváros. Le vase trouvé dans la tombe. 2 : 3

nem figyelhetők meg rajta, ennek ellenére kézi-korongon készült. Fenekén halványan látszó kör alakú lenyomat. M: 11,5 cm. Szátm: 7,8 cm, Fátm: 5,5 cm (1. kép B. 11; 2. kép). 12. *Aszimmetrikus pofarudas típusú vas zabla*; rövidebb tagja 8,5 cm, hosszabb 11,6 cm, az utóbbi töredékes, végén 3,4 cm-es átmérőjű vaskarikával (1. kép B. 12). Kengyelt a mindössze 40–45 cm hosszú lábú kislány lovához természetesen nem mellékeltek.

Hasonló gazdag viseletű honfoglaláskori leánygyermek-temetkezést eddig nem ismerünk, rangját — aranyozott ruhadíszein kívül —, elsősorban a lábaihoz mellékelte ló-, pontosabban: csikócsontok jelzik. Nem sorolható a magányosan eltemetett gazdag női sírok csoportjába,⁴ mivel túlságosan fiatal volt ahhoz, hogy rangos asszonynak tekinthessük. Az egyetlen felmerülő lehetőség az, hogy rangos apa kislánya volt, akit anyja szállása közelében magányosan temettek el.

Viselete a rangosabb honfoglaló asszonyok

viseletének kicsinyített, egyszerűsített mása, bár nem minden egyéni színezet nélkül.

Ezüst csüngőpárja (1. kép B. 8–9) — feltehetően — a gazdagabb honfoglaló asszonyok hajfonat díszítő korongjait⁵ helyettesíti. Hasonlót — öntött bronzból — az eddigi honfoglaláskori leletanyagból egyedül a bezdédi IX. sírból⁶ ismerünk. Jósa András eredeti közleménye szerint⁷ a réz és ezüst ötvözetből készült, gondosan aranyozott csüngők a bezdédi sírban a szegyesont mellett, illetve a kulcs-csont belső vége felé kerültek elő — tehát pontosan úgy és ott, mint Dunaújvárosban. Helyzetük alapján már Jósa felismerte, hogy nem lehettek fülbevaló csüngői. Rokon, „csepp alakú” öntött bronz díszek sorozatát ismerjük a belső-ázsiai kudürgei temető 12. sírjából, amelyek azonban lóval eltemetett férfi lábai mellől kerültek elő.⁸ A formai párhuzamból nem vonható le következtetés a honfoglaló magyar kislány etnikumára nézve, legfeljebb arra, hogy az eurázsiai steppéken már a VI–VII. században megjelenik a cseppalakú ékszerek viselete.

A régebbi közleményekben sokszor „karperec-ként” számontartott *lemez* (1. kép B. 10) az orosházi 2. sír pontos megfigyelése, leírása⁹ és rekonstrukciója¹⁰ szerint a ruha ujjára volt erősítve, varrva — ugyanerre utal a dunaújvárosi lemez helyzete és szerkezete is. Hasonló ruhaujj díszítő lemez került elő a bashalmi temető D (10) sírjából,¹¹ a régebbi anyagban ilyenek pl. a kenézlői 10. sír,¹² a karászi sír,¹³ a szeged-öthalmi 3 (39, 1879) sír¹⁴ szalagdíszei.

A háromszögletes aranyozott bronzlemezek (1. kép B. 3–6) unikumnak számítanak az eddigi honfoglaláskori emléanyagban. Feltehetőleg a gazdag asszonyok kaftánját szegélyező korongokat¹⁵ helyettesítik; ha ez így van, akkor a kislányt kibontott, illetve kihajtott szegélyű kaftánban temették el. A háromszögű díszeket négyyszögletes lemezek összehajtásával alkották, a felvarrásra szolgáló lyukakkal együtt ez arra utal, hogy mintegy 2,5–3 mm-es vastag anyag, nyilvánvalóan nemez szegélyére voltak erősítve.

Az aranylemez (1. kép B. 7), formáját tekintve, szintén egyedülálló. A sírban megfigyelt helyzete alapján talán a gyöngynyaklánc fonallal felerősített csüngődísz volt.

Aszimmetrikus zablákat szép számmal ismerünk a honfoglalók lovasfelszereléséből¹⁶ (1. kép B. 12). A feltűnően kisméretű, csikóhoz mére-

⁴ Dienes, I., Über neuere Ergebnisse und Aufgaben unserer archäologischen Erforschung der Landnahmezeit. MFME 1964–1965. 2, 94–99.

⁵ Legújabbán összefoglalóan: Csallány, D., Acta ArchHung 22 (Bp. 1960) 270–284.

⁶ Hampel, J., Alterthümer des frühen Mittelalters in Ungarn. III (Braunschweig 1905) 362. t. A. 2–3.

⁷ Jósa A., ArchÉrt 16 (1896) 400–401., rajz 2–3.

⁸ Гаврилова, А. А., Могильник кудырге. (Москва-Ленинград 1965) 25–26., XX. r. 18–26.

⁹ Dienes I., A honfoglaló magyarok. Orosháza története és néprajza. I (Orosháza 1965) 146., IX. t. 3.

¹⁰ Uo. a 149. lapon *László Gyula* rekonstrukciós rajza.

¹¹ Dienes, I., Acta ArchHung 7 (1956) 248., LXII. t. 11–17.

¹² Jósa A., ArchÉrt 24 (1914) 310–311., XIX. kép.

¹³ Hampel J., Alterthümer. III. 375. t. B.

¹⁴ Bálint Cs., MFME 1968, 50., II. t. 4–6.

¹⁵ Dienes I., A honfoglaló magyarok . . . 145–150., 6–7. kép (sírrajzok) és 9. kép (*László Gyula* rekonstrukciója). Pataki Ignác-féle tanya 2. sír.

¹⁶ A különböző, közte aszimmetrikus, zablafajtákhöz vö. Dienes I., ArchÉrt 93 (1966) 208–231.

tezett zabla oldalpálcái nyilván fából voltak, mivel nem maradt nyomuk.

A honfoglaló magyarság edényes temetkezéseit Kiss Attila állította össze¹⁷ (48 lelőhelyről), sajnos éppen abban a pillanatban, amikor a keramika száma jelentős mértékben növekedett. A Točik 4 lelőhelyről 7 edényt tett vele egyidőben közzé,¹⁸ ehhez járul nyolcadikként a dunaújvárosi edény (1. kép B. 11 2. kép); vagyis az eddig ismert leletek közel heted része. A dunaújvárosi kis csupor ahhoz a csoporthoz tartozik, amely többségében magyar etnikai területről származik ugyan, de eredete egyelőre nem dönthető el.¹⁹

A dunaújvárosi kislány aranyozott ékszerkészletének kiemelkedő darabja az öntött bronz csüngődísz (1. kép B. 2; 3. kép). Sajátos formájának és díszítésének karoling eredetét eleve meghatározták a blatnicai frank lószerszámok (?) között előforduló — egyébként sokkal nagyobb s talán más rendeltetésű (?) párhuzamok²⁰ (4. kép), természetesen anélkül, hogy e túl korai formai előképekből bármiféle időrendi következtetést vonhatnánk le. A Dunaújvárosban másodlagosan, mellédíszként vagy nyaklánc csüngőként felhasznált díszítmény eredetileg szíjfűggesztő volt, mint azt a tornowi B. várban talált, csak valamivel nagyobb méretű, vasból készült párhuzama, illetve röntgenfelvétele igazolja²¹ (5. kép). A „tornowi-típusú” leletanyagban (virágkora a VII—IX. század, de él a XI. századig)²² karoling import készítmény.

A tornowi szíjfűggesztő éppúgy idegen áru a nyugati-szlávok körében, mint a dunaújvárosi „csüngődísz” a honfoglaláskori magyar emlékszenvedvényekben. Bronzból öntött, aranyozott szíjfűggesztőnk pontos párhuzamát nem ismerjük. Ugyanakkor valamennyi formai és technikai részletéhez, valamint díszítményéhez IX—X. századi karoling párhuzamot találunk a birodalom területéről vagy a határain kívül élt népekhez (vikingek, szlávok) jutott ékszerek köréből.

Bronzdíszünk négyszögletes tagja, hasonló díszítéssel, csatként fordul elő a boszniai Sultano-
vičban talált IX—X. századi karoling sarkantyú-
készletben.²³ Díszítményeinek legközelebbi párhuzamát mégis a G. Bersutól, a Man-szigeti Balladooleban feltárt X. századi viking temet-

¹⁷ Kiss, A., MFMÉ 1969, 2., 175—182; 1. térkép, elterjedési ista a 178—181. lapokon.

¹⁸ Točik, A., Altmagyarische Gräberfelder in der Südwestslowakei. ArchSlov Cat. III. (Bratislava, 1968) I. t. 3; III. t. 23; V. t. 22; XXVII. t. 1, 35; XXIX. t. 17; XLVII. t. 30.

¹⁹ Kiss, A., i. m. 178.

²⁰ Fettich N., A honfoglaló magyar nép fémművészete. AH 21 (Bp. 1935) XCVII. t. 10—11.

²¹ Hermann, J., Kultur und Kunst der Slawen in Deutschland. (Berlin 1965) 7. kép fenn.

²² Uo. 11.

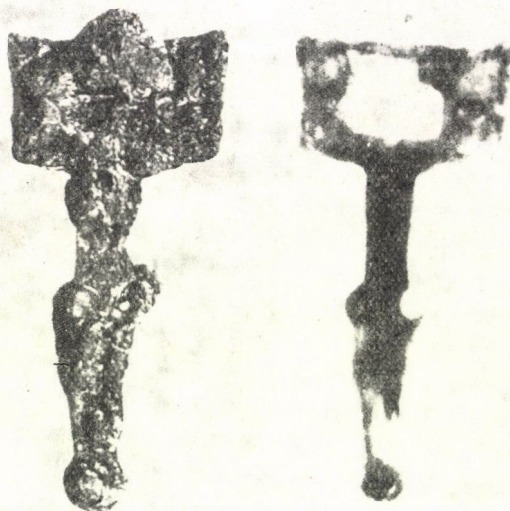
²³ Čremošnik, J., GZMS U. f. IV. (Sarajevo, 1951) 311; Miletić, N., Schmuck und Waffen des IX—XII. Jahrhunderts in den Nekropolen Bosniens und der Herzogovina. GZMS (1963) 159., 5. kép.

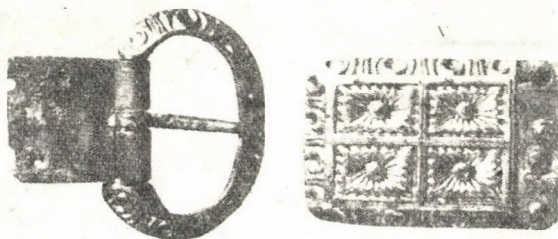
3. kép. Dunaújváros. Csüngődísz. Kétszeres nagyság
Рис. 3. Дунайварош. Подвеска. Увеличено в два раза
Fig. 3. Dunaújváros. Pendeloque. Double grandeur

4. kép. Blatnica. Lószerszám (Fettich Nándor nyomán)
Рис. 4. Блатница. Предмет конского убора (по Н. Феттиху)
Fig. 4. Blatnica. Harnachement de cheval (d'après
Nándor Fettich)

5. kép. Tornow. Szíjfűggesztő és Röntgen-felvétele (J. Hermann nyomán)
 Рис. 5. Торнов. Ременная подвеска и ее рентгеновский снимок (по Й. Германну)
 Fig. 5. Tornow. Bélière de suspension et sa radiographie (d'après J. Hermann)

6. kép. Balladoole. Övesat és övdísz (D. M. Wilson nyomán)
 Рис. 6. Балладооле. Пряжка и нашивка от пояса (по Д. М. Вилсону)
 Fig. 6. Balladoole. Boucle et ornement de ceinture (d'après D. M. Wilson)

kezés aranyozott bronz övkészletén²⁴ látjuk viszont (6. kép). A Man-szigeti leletek hihetetlen fontosak a karoling fémművesség vizsgálatához, — tudott dolog, hogy a VIII. század közepétől megszűnik a díszes viseletben, mellékletekkel való temetkezés a karoling-birodalom területén;

²⁴ Bersu, G., — Wilson, D. M., Three Viking Graves in the Isle of Man. (London, 1966) 40—41., VIII. t. A—B.

²⁵ Arbman, H., Schweden und das karolingische Reich. (Stockholm, 1937) 152., 50. t. 3. jobbra.

²⁶ Haseloff, G., Der Tassilokelch. (München, 1951) 15. t. 11, 13; Werner, J., Sporn von Bacharach und Seeheimer Schmuckstück. Siedlung und Burg. (Berlin, 1969) 501—502., 26. t. e; Ua, Frühkarolingische Gürtelgarnitur aus Mogorjelo bei Čapljina (Herzegovina) GZMS U. f. 15—16. (1961) 246—247., I. t. 1, 2.

a karoling fémművesség emlékeit, néhány szórványt és egyházi kincset leszámítva, elsősorban a környező „pogány” népek régészeti hagyatékából ismerjük. A balladoolei leletek tehát önmagukban is meghatározzák szíjfűggesztőnk korát és eredetét. Már inkább a balladoolei csat párhuzama, mintsem a dunaújvárosi leleté, a Jütland-félszigeti Vradban talált félköríves ezüst csatkarika.²⁵

E döntő fontosságú viking leletek alapján nyugodtan törölhetjük a „nagyomorva” kulturális hatások közül az alább ismertető párhuzamokat.

Szíjfűggesztőnk sajátos kerek „füles” felerősítési módjához egész sereg IX—X. századi karoling párhuzamot ismerünk, éppen a karoling birodalom belsejéből, Itáliából és Frankhonból.²⁶

A három kerek fülecestől határolt ovális tagot, kereszt alakban négyfelé osztott mezőkben egy-egy spirális díszíti. A forma és díszítés jó párhuzama ismét a boszniai sultanoviči IX—X. századi sarkantyúleletben²⁷ fordul elő, a díszítésmód kitűnő megfelelője látható Pohansko-Břeclav-i karoling kis szíjvégeken,²⁸ valamint egy hosszovális alakú karoling díszítményen Mikulčiceben.²⁹ Már csak távolabbi bonyolultabb rokona fordul elő a késő IX. századi knini sarkantyúkhöz tartozó szíjvégeken.³⁰

A párhuzamokból csak egyetlen következtetés vonható le: a körökkel és spirálisokkal díszített bronz és ezüst ékszerek mind a vikingeknél, mind a nyugati- és délszlávoknál, mindpedig a honfoglaló magyaroknál karoling eredetűek. Bronz csüngődíszünk tehát IX—X. századi karoling munka, amely nyilván a kalandozások során jutott magyar kézbe. A dunaújvárosi honfoglaló leányka nyugati hadjáratból visszatérő apjától kaphatta, esecsebecseként viselte, így került a sírba is. Mindez a sír korát a kalandozások lezáródása előtti időben, a X. század első felében határozza meg.

László Gyulának a maga idejében nagy jelentőségű megfigyelése és elmélete szerint a honfoglaló magyarok szállásterületei sokfelé kikerültek az avarság településterületeit.³¹ Tétéleinek legjobb bizonyítékai közé tartozott Fejér megye déli fele, benne az avarságtól hajdan sűrűn megszállt dunaújvárosi járással. Az előljáróban felsorolt néhány szórványt nem számítva, ezen a területen valóban nem talákoztunk eddig „Árpád népének” sírleleteivel.

Az elmúlt másfél évtized kutatásai nyomán azonban alighanem módosult ez a kép. A duna-

²⁷ L. 23. j.

²⁸ Grossmähren. 1100 Jahre Staats- und Kulturtradition. (Praga, 1964) XXXIV, XXXIX. t.

²⁹ Klanica, Z., Prehled vyzkumu, 1964. (Brno, 1965) 55—., 24. t. 1.

³⁰ Karaman, Ij., Iz kolijevke hrvatske prošlosti. (Zagreb, 1930) 132—133. kép.

³¹ László Gy., A honfoglaló magyar nép élete. (Bp., 1944) 66—.

újvárosi Vidám-park területén 1955-ben Vágó Eszter X—XI. századi „soros” köznépi temető néhány sírjára bukkant, a temető feltárására azonban nem volt mód. 1961—1962-ben tártuk fel a Dunai Vasművel párhuzamosan, a Duna magas löszpartján, a XIII. században elhagyott Csetény falu templomát és templom körüli temetőjének mintegy 250 sírját.³² A legkorábbi temetkezések a X—XI. század fordulójáról származtak. Magányos honfoglaló sírunk a csetényi és a Vidám-parki temetők között került elő, de lényegesen közelebb (alig 200 m-re) az utóbbi korai köznépi temetőhöz.

Mindezen ásatási és topográfiai eredmények arra figyelmeztetnek, hogy a „fehér foltokkal” mindig óvatosan kell bánnunk. Bár X. századi törzsnevekben és fejedelmi személynevekben nem gazdag a vidék, a honfoglalók előkelőbb rétegének korai X. századi temetkezése, valamint a X—XI. századi köznépi temetők egyre gyakoribb felbukása arra utalnak, hogy a Csepel sziget déli végében fekvő fontos átkelőhely dunántúli oldala is közvetlenül honfoglaló őseink településterülete volt.

Bóna István

UNE TOMBE DE L'ÉPOQUE DE LA CONQUÊTE HONGROISE À DUNAÚJVÁROS

Résumé

En janvier 1968 fut mise à découverte, sur le terrain de l'Usine Sidérurgique du Danube, une tombe de l'époque de la conquête hongroise qui, après l'exploration minutieuse de la région, s'est avérée une sépulture isolée. Les objets du mobilier funéraire de la tombe d'une fillette de 8 à 10 ans, ensevelie avec un cheval, sont, dans l'ordre des numéros du dessin de la tombe, les suivants: 1. perles de verre vertes, 2. pendeloque fondue en bronze doré, 3—6. lamelles de bronze doré ornant la bordure de la robe, 7. plaque d'or, peut-être la pendeloque du collier, 8—9. paire de pendeloques en argent, servant à garnir la natte, 10. bande de bronze doré cousue sur la manche de la robe, 11. vase, 12. dans la bouche du cheval un mors en fer dont les branches latérales sont tombées en pourriture (fig. 1).

La fillette vêtue d'un costume inhabituellement riche pour son âge, peut être considérée comme l'enfant enterré isolément d'un homme de haut rang.

La pièce la plus intéressante du mobilier funéraire est la pendeloque de bronze doré (fig. 3). Nous n'avons, jusqu'à présent, pas réussi à retrouver son analogie précise ni dans le matériel contemporain hongrois ni dans celui de l'étranger. Le modèle carolingien de sa forme, bien plus ancien (Blatnica) et l'analogie en fer de sa struc-

ture, grosso modo contemporaine (Tornow) permettent de la prendre pour une fabrication carolingienne. Sa bélière de suspension carrée a de bonnes analogies, surtout ornementales, dans les trouvailles d'origine carolingienne des IXe et Xe siècles (Sultanovič, Balladoole). Les lunettes rondes spécifiques de l'autre bout, servant à la fixer, sont en général caractéristiques des objets de métal carolingiens des IXe et Xe siècles. On rencontre son mem-
o-
vale cruciforme, orné de nervures et de spirales, sur les ornements de ceintures et d'éperons carolingiens (Sultanovič, Pohansko-Břeclav, Mikulčice, Knin). Donc tous ses détails techniques, formels et ornementaux se retrouvent dans l'art du métal carolingien des IXe et Xe siècles.

La bélière de suspension dut parvenir en Hongrie lors des campagnes occidentales de la première moitié du Xe siècle, puis, en tant que bijoux, dans la tombe de la fillette d'un conquérant hongrois. Les analogies de la bélière de suspension carolingienne, aussi bien que les circonstances historiques de son arrivée en Hongrie permettent de dater la sépulture de la première moitié du Xe siècle.

I. Bóna

³² Publikációja előkészületben.